EESTI SEISUKOHT EUROOPA LIIDU TOIMIMISE LEPINGU ARTIKLI 258 ALUSEL EESTI VASTU ALGATATUD RIKKUMISMENETLUSE KOHTA

I. Sissejuhatus

Välisministeerium esitab Vabariigi Valitsuse istungile Eesti seisukoha Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi *ELTL*) artikli 258 alusel Eestile saadetud ametliku kirja kohta.

Eesti sai 25. septembril 2026 Euroopa Komisjonilt (edaspidi *komisjon*) ametliku kirja rikkumismenetlustes nr 2026/0556. Komisjon leiab, et Eesti ei ole riigisisesesse õigusesse tähtaegselt üle võtnud direktiivi (EL) 2024/1640, mis käsitleb mehhanisme, mille liikmesriigid peavad kehtestama, et tõkestada finantssüsteemi kasutamist rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil[1] (edaspidi ka *direktiiv*). Direktiivi artiklite 11, 12, 13 ja 15 ülevõtmise tähtpäev oli 10. juulil 2026, artikli 74 ülevõtmise tähtpäev oli 10. juulil 2025[2] ja kõigi ülejäänud sätete ülevõtmise tähtpäev on 10. juulil 2027.

Eesti nõustub komisjoni etteheitega, et ei ole õigeaegselt üle võtnud direktiivi artikleid 11, 12, 13 ja 15. Need sätted kohustavad liikmesriike piirama avalikku ligipääsu tegelike kasusaajate andmekogule (edaspidi *TEKSA*), jättes ligipääsu ainult pädevatele asutustele, kohustatud isikutele ning õigustatud huvi omavatele isikutele. Need sätted on kavas üle võtta rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (edaspidi *RahaPTS*) uue redaktsiooni ja TEKSA põhimääruse muutmise eelnõuga. Vastavad eelnõud on koostatud ja esitatud ministeeriumidele ja ametitele mitteametlikult arvamuse avaldamiseks. Lisaks artiklitele 11, 12, 13 ja 15, mille ülevõtmata jätmist komisjon Eestile praegu ette heidab, võtab Eesti selle eelnõuga üle ka direktiivi artikli 74, mille ülevõtmise tähtpäev oli 10. juulil 2025, ja direktiivi ülejäänud sätted, mille ülevõtmise tähtpäev on 10. juulil 2027. RahaPTS-i uue redaktsiooni eelnõu on kavas esitada ametlikule kooskõlastusringile 2027. a aprillis ja Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks 2027. a juunis.

Komisjoni ametlikule kirjale vastamise tähtpäev on 25. novembril 2026.

Seisukoha ametlikule kirjale vastamiseks koostasid Rahandusministeeriumi rahandusteabe poliitika osakonna juhataja Rainer Osanik (rainer.osanik@fin.ee, 5398 2054) ja Välisministeeriumi Euroopa Liidu õiguse büroo direktor Kati Roostar (kati.roostar@mfa.ee, 637 7441). Rikkumismenetluses komisjonile vastuse esitamise eest vastutab Välisministeeriumi juriidiliste ja konsulaarküsimuste asekantsler Kerli Veski.

II. Ülevaade rikkumismenetluse senisest käigust

Eesti sai 25. septembril 2026. a komisjonilt ametliku kirja rikkumismenetluses nr 2026/0556, milles komisjon heidab Eestile ette Rahandusministeeriumi valitsemisalasse kuuluva direktiivi (EL) 2024/1640 mitteõigeaegset ülevõtmist. See rikkumismenetlus puudutab direktiivi artiklite 11, 12, 13 ja 15 ülevõtmisega hilinemist.

---

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1640, mis käsitleb mehhanisme, mille liikmesriigid peavad kehtestama, et tõkestada finantssüsteemi kasutamist rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil, millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 ning muudetakse direktiivi (EL) 2015/849 ja tunnistatakse see kehtetuks (EMPs kohaldatav tekst), ELT L, 2024/1640, 19.6.2024.

[2] 24. septembril 2025. a sai Eesti komisjonilt ametliku kirja rikkumismenetluses nr 2025/0267, milles komisjon heitis Eestile samuti ette direktiivi (EL) 2024/1640 mitteõigeaegset ülevõtmist.

Lisaks on kohane mainida, et 24. septembril 2025. a sai Eesti komisjonilt ametliku kirja rikkumismenetluses nr 2025/0267, milles komisjon heitis Eestile samuti ette direktiivi (EL) 2024/1640 mitteõigeaegset ülevõtmist. See rikkumismenetlus puudutas direktiivi artikli 74 ülevõtmisega hilinemist. Eesti vastas komisjonile, et võtab direktiivi artikli 74 üle RahaPTS-i ning rahvusvahelise sanktsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõuga[3] 2026. aasta I kvartalis. Eelnõu on Riigikogus teistkordsel arutamisel.

III. Komisjoni etteheide ja Eesti vastus

Komisjon leiab, et Eesti ei ole teatanud direktiivi ülevõtmise meetmetest. Seetõttu järeldab komisjon, et Eesti ei ole täitnud direktiivist tulenevaid kohustusi ega direktiivi tähtaegselt üle võtnud.

Eesti **nõustub** komisjoni etteheitega, et on hilinenud direktiivi artiklite 11, 12, 13 ja 15 ülevõtmisega. Eesti selgitab, et direktiivi artiklite 11, 12, 13 ja 15 ülevõtmine on osutunud kavandatust ajamahukamaks. Nimelt ei näinud Rahandusministeerium esialgse analüüsi pinnalt vajadust RahaPTS-i muutmiseks, leides, et nende direktiivi sätete ülevõtmiseks piisab TEKSA põhimääruse muutmisest. Selleks koostas Rahandusministeerium TEKSA põhimääruse muutmise eelnõu ja seletuskirja, mille esitas ametlikule kooskõlastusringile 03.06.2026.[4] Kooskõlastusringilt saadud tagasisidet analüüsides jõudis Rahandusministeerium järeldusele, et lisaks TEKSA põhimäärusele peab muutma ka RahaPTS-i.[5]

Direktiivi ülevõtmiseks vajalike RahaPTS-i muudatuste menetlemine on osutunud ajamahukaks. President ei kuulutanud välja 5. mail 2025 Riigikokku esitatud RahaPTS-i ning rahvusvahelise sanktsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõud, millega oli kavas üle võtta direktiivi artikkel 74 ja eelnõu on Riigikogus uuesti arutamisel.[6] Kuna liikmesriikidel on kohustus 10. juuliks 2027 üle võtta ka direktiivi ülejäänud sätted, tuleb RahaPTS-i veel suures ulatuses muuta. Arvestades direktiivi ülevõtmiseks vajalike muudatuste mahtu ja seda, kui palju aega on võtnud selle seaduse muudatuste menetlemine, otsustas Rahandusministeerium kõik direktiivi sätted üle võtta korraga. Rahandusministeerium on koostanud RahaPTS-i uue redaktsiooni eelnõu, koondades sinna muudatused nii artiklite 11, 12, 13 ja 15, kui ka artikli 74 ja direktiivi ülejäänud sätete ülevõtmiseks. RahaPTS-i uue redaktsiooni eelnõuga koos on kavas vastu võtta ka TEKSA põhimääruse muudatused, mis on valmis[7], kuid mille jõustamiseks on vaja muuta volitusnormi RahaPTS-is. RahaPTS-i uue redaktsiooni eelnõu on koostatud ning

---

[3] Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ning rahvusvahelise sanktsiooni seaduse muutmise seadus (eelnõu 640UA) - https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/952fb8a3-cbe5-49b8-b36b-9b641d6ddd19/rahapesu-ja-terrorismi-rahastamise-tokestamise-seaduse-ning-rahvusvahelise-sanktsiooni-seaduse-muutmise-seadus/.

[4] Eelnõude infosüsteemi toimik nr 26-0666 - Rahandusministri 6. aprilli 2023. a määruse nr 22 „Tegelike kasusaajate andmekogu asutamine ja põhimäärus“ muutmine - https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/d1f27f61-5810-473e-917b-5afc247151c7

[5] Justiits- ja Digiministeerium ei kooskõlastanud TEKSA põhimääruse muutmise eelnõud ja juhtis tähelepanu vajadusele muuta rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadust. Eelnõude infosüsteemi toimin nr - Toimik: 26-0666 - Rahandusministri 6. aprilli 2023. a määruse nr 22 „Tegelike kasusaajate andmekogu asutamine ja põhimäärus“ muutmine - https://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/de900b2d-c891-4698-b83c-e1a92c7339d0

[6] 05.05.2025 Riigikogu menetlusse võetud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ning rahvusvahelise sanktsiooni seaduse muutmise (eelnõu 640UA) on Riigikogus uuesti arutamisel- https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/952fb8a3-cbe5-49b8-b36b-9b641d6ddd19/rahapesu-ja-terrorismi-rahastamise-tokestamise-seaduse-ning-rahvusvahelise-sanktsiooni-seaduse-muutmise-seadus/.

[7] Vt ülal viidet nr 4.

esitatud ministeeriumidele ja ametitele mitteametlikuks arvamuse avaldamiseks. Ametlikule kooskõlastusringile on see kavas esitada 2027. aasta aprillis ja Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks 2027. aasta juunis.

IV. Rikkumismenetluse edasine kulg ning põhisumma või karistusmakse kohaldamise võimalus rikkumise jätkumise korral

Ametlik kiri tähistab esimest formaalset etappi ELTL artiklis 258 sätestatud rikkumismenetluses. Kui komisjon Eesti vastusega ei nõustu, võib komisjon esitada Eestile põhjendatud arvamuse, milles määrab kahekuulise tähtaja rikkumise kõrvaldamiseks.

Kui Eesti põhjendatud arvamusele vastamise ajaks komisjoni ülalnimetatud direktiivi ülevõtmise meetmetest ei teavita, võib komisjon pöörduda Euroopa Kohtusse ja nõuda rahalise karistuse määramist. Euroopa Kohus võib määrata Eestile rahalise karistuse vastavalt ELTL artikli 260 lõikele 3. Põhisumma (ühekordne summa, minimaalselt 199 000 eurot[8]) määramist võib komisjon nõuda juhul, kui põhjendatud arvamusele vastamise ajaks ei ole direktiivi üle võetud, isegi kui direktiiv võetakse üle enne kohtuotsuse tegemist.[9] Kui rikkumine kestab veel kohtuotsuse tegemise ajal, saab komisjon nõuda karistusmakse kohaldamist iga kohtuotsusele järgneva päeva eest, mis kulub direktiivi täieliku ülevõtmiseni.[10]

[8] Komisjoni teatis „Komisjoni poolt rikkumismenetlustes Euroopa Liidu Kohtule soovitatavate rahaliste karistuste arvutamiseks kasutatavate andmete iga-aastane ajakohastus“, ELT C, 2025/1481, 12.3.2025.
[9] Põhisumma arvutamise valem: baasmäär 1150 EUR x tegur n (Eesti puhul 0,06) x rikkumise kestus (direktiivi ülevõtmise tähtpäevast) x raskuskoefitsient (skaala 1-20).
[10] Karistusmakse (päevas) arvutamise valem: baasmäär 3440 EUR x tegur n (Eesti puhul 0,06) x kestuskoefitsient (skaala 1-3) x raskuskoefitsient (skaala 1-20).